

Το όνειρο της Ανάστασης στους αρχαίους (Κωνσταντίνος Γανωτής, Φιλολόγος - Συγγραφέας)

/ [Πεμπτουσία](#)

Ποτέ και πουθενά ο άνθρωπος δεν συμβιβάστηκε με το θάνατο, ούτε τον ένοιωσε φυσικόν, όπως τον χαρακτηρίζουν οι λογικοί άνθρωποι γύρω του. Από την αρχαιότατη εποχή με τους κοπετούς και τις μοιρολογίστριες μέχρι το Διονύσιο Σολωμό που επιμένει: «...γλυκειά η ζωή και ο θάνατος μαυρίλα».

Όλοι οι θνητοί πάνω στη γη εξορκίζουν το θάνατο. Και όμως «ο δαίμων ο την ημετέραν μοίραν ειληχώς απαραίτητος», όπως έλεγαν οι αρχαίοι, δηλαδή ο Θεός, που πήρε τη μοίρα μας στα χέρια του, δεν μας αφήνει με τίποτε. Αυτό πίστευαν οι προγονοί μας, γιατί αυτό έβλεπαν. Η καρδιά όμως του καθενός δεν μπαίνει στα καλούπια του νού, γιατί έχει τη δική της ιστορία, είναι αυτό που έλεγε ο Μακρυγιάννης το «αμανέτι του Θεού». Γι'αυτό, όσο κι αν η λογική και η παρατήρηση έδειχναν το «απαραίτητον» του θανάτου κι εβάφτιζαν τους ανθρώπους θνητούς και βροτούς, οι αρχαίοι μας πρόγονοι κατέφευγαν στη μόνη παρηγοριά που τους απόμενε, στο Όνειρο. Κι επειδή, όπως λένε, στα όνειρά μας βλέπομε αυτά που στερούμαστε στο ξύπνιο μας, ας δούμε ποιος ήταν ο συνειδητός καημός τους.

Στον «Ομηρικό ύμνο του Απόλλωνα», στίχοι 189-193, διαβάζαμε ότι στ' ανάκτορο του Δία οι Μούσες υμνούν των θεών τ' αθάνατα δώρα και των ανθρώπων τα βάσανα, όσα βάσανα έχοντας ζούν κάτω απ' την εξουσία των θεών: «αφραδέες και αμήχανοι, ουδέ δύνανται ευρέμεναι θανάτου τ' άκος γήραος τ' άλκαρ» δηλ. ανίκανοι να σκεφτούν ανίκανοι και να μηχανευτούν κάτι, κι ούτε μπορούν να βρουν του θανάτου γιατρικό και αποτρεπτικό των γηρατειών.

Στη γιορτή του Απόλλωνα στο ανάκτορο του Δία, όπου τραγουδούν οι ίδιες οι Μούσες τη μακαριότητα των θεών, ο ποιητής πέρασε και την έντονη διαμαρτυρία του για τα βάσανα των ανθρώπων, που ασφαλώς δεν είχαν θέση αυτή την ώρα σ' αυτά τα τραγούδια.

Η διαμαρτυρία για το θάνατο εκφράστηκε στη Μυθολογία με τους θρήνους που γίνονταν για το θάνατο του «Άδωνη, που κάθε άνοιξη ερχόταν στη γη και κάθε φθινόπωρο μετανάστευε στον Άδη», όπου τον περίμενε η Περσεφόνη. Σε άλλους μύθους η Περσεφόνη αρπαγμένη απ' τον Πλούτωνα αναγκάζεται να μείνει τέσσερες μήνες στον κάτω κόσμο και τους οχτώ ν' ανεβαίνει στη γη, και τότε η μητέρα της η Δήμητρα απ' τη χαρά της ομορφαίνει την πλάση με τα άνθη και τις πρασινάδες.

Δύο ήρωες, ο Θησέας και ο Πειρίθους, κατέβηκαν στον κάτω κόσμο με σκοπό να κλέψουν την Περσεφόνη για λογαριασμό του Πειρίθου. Ο Πλούτων τους έπιασε και τους έδεσε με φίδια. Αργότερα, όταν κατέβηκε ο Ηρακλής για να πάρει επάνω τον Κέρβερο, κατάφερε να λύσει το Θησέα μόνο και τον ανέβασε στον επάνω κόσμο. Και η Ευριδίκη παραδόθηκε από τον Πλούτωνα στον Ορφέα, για να την οδηγήσει στον επάνω κόσμο, με τον όρο να μη γυρίσει να την κοιτάξει, ώσπου να φτάσουν επάνω· εκείνος όμως δεν άντεξε και την κοίταξε κι έτσι η Ευριδίκη έμεινε στον «Άδη κι ο Ορφέας απαρηγόρητος.

Όλες αυτές οι μυθολογικές απόπειρες να παραστήσουν μία επιστροφή απ' τον «ευρώεντα» (τον μουχλιασμένον) Άδη είναι πολύ σύντομες και σχηματικές, χωρίς επεξεργασία του νού. Μία ολοκληρωμένη τέτοια μυθική ανάσταση μας προσφέρει ο Ευριπίδης στο Όραμά του «Αλκηστις». Η νεαρή σύζυγος του βασιλιά των Φερών Άδμητου δέχεται να πεθάνει αντί για τον άντρα της, που είχε πάρει από τον Απόλλωνα ως δώρο αυτή τη δυνατότητα. Ο πατέρας του και η μάνα του δεν δέχτηκαν να κάνουν αυτή τη θυσία, δέχτηκε όμως πρόθυμα η σύζυγός του Αλκηστη. Έτσι ο θάνατός της παίρνει τη μορφή εκούσιας θυσίας και τη στολίζει με το στεφάνι της μάρτυρος της αγάπης. Κατά τον ενταφιασμό της, όμως, τυχαίνει να περάσει ο Ηρακλής (θεάνθρωπος ήταν ο Ηρακλής!) και γίνεται δεκτός στο φιλόξενο παλάτι του Άδμητου. Εκεί, μόλις μαθαίνει για το θάνατο της βασίλισσας, τρέχει στον τάφο της, παλεύει με το Χάροντα και φέρνει την Αλκηστη ζωντανή πάλι στον Άδη. Θα είναι όμως τρεις μέρες αμίλητη κι ύστερα θα τους μιλήσει. Στο μεγάλο χορικό αυτού του οράματος εκφράζεται η λαχτάρα της ανάστασης.

Ο χορός αποχαιρετώντας την ηρωίδα μας δίνει ένα αληθινό συναξάρι στην καρδιά του χρυσού αιώνα: «...Μακάρι να ήταν στο χέρι μου και να μπορούσα να σε φέρω στο φως απ' τα βάθη του «Ἄδη και τα ρείθρα του Κωκυτού με βάρκα ποταμίσια του κάτω κόσμου... Γιατί εσύ, μοναδική ανάμεσα στις γυναίκες κι αγαπητή, εσύ τον άντρα σου άντεξες να εξαγοράσεις απ' τον Ἄδη με τη ζωή σου. Ανάλαφρη η γη επάνω σου ας πέσει...» Εδώ βλέπομε το όνειρο της ανάστασης να στηρίζεται πάνω στην ηθική αξία της ηρωίδας. Ο λαός ξέρει και παραδέχεται ότι δεν γίνεται πράξη το όνειρό του, αλλά μέσα στην καρδιά του το όνειρό του κρατεί ολοζώντανο. Καημός απαρηγόρητος το αμετάκλητο του θανάτου για τον αρχαίο Έλληνα, όνειρο γλυκό απελπισμένο η ανάσταση. Για πρώτη φορά άκουσαν για ανάσταση οι Αθηναίοι απ' τον απόστολο Παύλο στον Ἄρειο Πάγο. Και τότε δεν ήταν όνειρο, δεν ήταν θέατρο, ήταν αλήθεια. Κι από τότε την ακούμε και τη ζούμε την Ανάσταση σαν γεγονός, «χαρά εν όλω τω κόσμω».

πηγή: www.agiazoni.gr